

Egede Instituttet 2004

Innledning

År 2004 har vært et år hvor den pågående nytenkningen omkring Egede Instituttets (EIs) rolle og oppgaver innenfor områdene misjonsforskning, misjonsinformasjon og nyreligiøsitet ble videreført til en foreløpig konklusjon, og hvor arbeidet med å føre planene ut i livet tok til.

Instituttets formål er blitt reformulert og strukturen tilpasset dagens situasjon. Igangsettingen av nye arbeidsoppgaver ble noe forsinket som følge av sykdom og endring i ledelsen, men vi tror at et godt grunnlag er lagt for Instituttets videre arbeid.

Representantskap, styre og administrasjon

Egede Instituttet har avholdt to Representantskapsmøter i løpet av 2004. Ekstraordinært Representantskapsmøte ble avholdt 15. januar 2004 for å vedta organisasjonsstruktur for Instituttet. Det ble vedtatt en nyorganisering med fortsatt lokalisering på, og nærmere samarbeid med, Det teologiske menighetsfakultet (MF).

Det ordinære Representantskapsmøtet ble avholdt 3. juni 2004. Nye vedtekter for Instituttet ble vedtatt. Biskop Ole Chr. Kvarme blitt valgt til ny ordfører i Representantskapet, med generalsekretær Viggo Koch som varaordfører. Som en følge av nyorganiseringen av Instituttet økte antallet stemmeberettigede styremedlemmer fra fem til syv.

Styret besto inntil representantskapsmøtet 3. juni 2004 av professor Tormod Engelsviken (leder), forstander Lars-Erik Nordby (nestleder), generalsekretær Grethe Raddum, stipendiat Kristin Norseth, professor Torstein Jørgensen (statsoppnevnt styremed-

lem) og instituttleder Roar G. Fotland. Møtende varamedlemmer var afrikasekretær Mirjam Bergh, asiasekretær Ernst Harbakk og assisterende generalsekretær Vebjørn Horsfjord.

Styret har fra representantskapsmøtet 3. juni 2004 bestått av professor Tormod Engelsen (leder), asiasekretær Ernst Harbakk (nestleder), professor Notto Reidar Thelle (statsoppnevnt styremedlem), misjonsskolelærer Egil Grandhagen, major i Frelsearmeen Inger Marit Nygård, professor Kjell Olav Sannes, generalsekretær Grethe Raddum og instituttleder Rolv Olsen. Førsteamanuensis Gunvor Lande (statsoppnevnt), administrasjonssjef Magnar Helgheim, rektor Billy Taranger og misjonsprest Audhild Kaarstad er varamedlemmer.

Instituttleder Roar G. Fotland var sykmeldt i lang tid, og sa opp sin stilling med virkning fra 1. august 2004. I hans sted ble Rolv Olsen ansatt som instituttleder. Inger Johanne Gillebo var ansatt som biblioteksleder inntil 31. mars 2004, da arbeidsgiveransvaret som en konsekvens av den nye samarbeidsavtalen ble overtatt av MF.

Stillingsprosentene var som følger:

Instituttleder, januar - juli, 20 % stilling,
rektor Roar G. Fotland (D. Min.)

Instituttleder, f.o.m. august, 50 % stilling,
misjonsprest Rolv Olsen (Theol.Lic.)

Bibliotekar, januar - mars, 60 % stilling,
bibliotekar Inger Johanne Gillebo

Økonomi

Økonomien har i noen grad vært preget av sviktende inntekter, noe som primært skyldes bortfall av faste givere både blant enkeltmennesker og institusjonelle givere. Dette har både sammenheng med at mange av Egede Instituttets "venner" er kommet høyt opp i årene og et generelt press på økonomien i en del av de organisasjonene som har vært Egede Instituttets støttepillere. Fordi situasjonen når det gjelder Instituttets fremtid lenge var uklar, ble det ikke gjort forsøk på å gå ut til givene med appell om støtte før henimot utgangen av året.

Regnskapet ble gjort opp med et overskudd på NOK 114.191,- . Dette henger imidlertid sammen med instituttleders sykdomsfravær og medfølgende utsettelse av økning av stillingsprosent, noe som medførte en innsparing på NOK 105.368 i forhold til budsjettet.

Instituttets egenkapital var 31. desember 2004 økt til NOK 119.287. Instituttets langsiktige gjeld ble redusert noe ved at NOK 25.000 i ubrukte midler til det avsluttede Missio Nordica-prosjektet ble tilbakeført medlemsorganisasjonene.

Selv om tallene for 2004 er gledelige, betyr det langt fra at Instituttets økonomiske situasjon er løst. Det vil fortsatt være nødvendig med stor varsomhet for å forhindre at den gjenvunne egenkapitalen forsvinner på ny.

Målsetting og arbeidsprofil

Styret fant det i 2002 riktig å igangsette en evaluering av Instituttets arbeid og nedsatte en evalueringsgruppe som kom med sine konklusjoner høsten 2002. Som en oppfølging av denne evalueringen og for å virkeliggjøre noen av dens anbefalinger nedsatte styret en "idékomisjon" som fremla sine ideer og forslag våren 2003. Basert på denne kommisjonens arbeid utarbeidet Styret en plan for hvordan Egede Instituttet kunne styrkes og bedre sin innsats som et knutepunkt for missiologisk refleksjon og nettverksbygging, et institutt som initierte misjonsforskning og fungerte som en katalysator for nye tiltak, samtidig som det fortsatt ivaretok sine sentrale oppgaver når det gjaldt misjonsinformasjon og misjonskunnskap gjennom sitt bibliotek, sine internettsider og sitt vitenskapelige tidsskrift.

Styrets innstilling med forslag til nyorganisering ble behandlet på Els representantskapsmøte i juni 2003 og endelig vedtatt på et ekstraordinært representantskapsmøte 16. januar 2004. Konklusjonen var at Instituttet fortsatt bør være et økumenisk og åpent misjonsfaglig institutt med vekt på nettverksbygging.

Instituttets målsetting ble revidert av Representantskapet, og lyder nå:

Instituttet (EI) har en tosidig oppgave: Forskning og informasjon om misjon og tilgrensende fagområder.

Instituttet skal tjene kirker, organisasjoner, teologiske fakulteter og misjonærutdannende institusjoner.

Instituttet søker å virkeliggjøre sitt formål gjennom nettverksbygging, forskningsprosjekter, fagbibliotek, utgivelse av Norsk tidsskrift for misjon (NOTM) og andre informasjons- og publikasjonsvirksomhet samt kurs og foredrag med mer.

For en mer utførlig orientering om prosessen og de vedtak som

ble fattet, henviser vi til styreleder professor Tormod Engelsenvikens artikkel i Norsk tidsskrift for misjon (NOTM), nr. 1, 2004.

Aktiviteter

Forskningsprosjekter

Gjennom evalueringsarbeidet ble Instituttets hovedsatsingsområder definert som følgende tre:

- Religionsteologi
- Misjonerende menigheter
- Diakoni i et missiologisk perspektiv

Instituttet har i de senere årene i hovedsak vært knyttet opp mot to forskningsprosjekter som nå er avsluttet. Et mindre forskningsprosjekt om kirken i møte med islam er i ferd med å forberedes. Det tas sikte på å presentere resultatene på et internt seminar innen utgangen av 2005, og i etterkant publisere dem i NOTM eller i bokform.

Egede Instituttet ønsker å initiere flere prosjekter innen ett eller flere av de ovennevnte hovedsatsingsområdene. I den forbindelse har Instituttet fulgt arbeidet med "misjonerende menigheter" i regi av Kirkerådet og Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM) med tanke på at misjonerende menigheter blir en hovedsak på Kirkemøtet i 2005. Det har vært kontakt med SMM og prosjektet "Kirke i bevegelse".

Det ligger i sakens natur at EI ikke har økonomi eller andre ressurser til å gjennomføre større egne forskningsprosjekter alene. En kan imidlertid påpeke at ansatte ved EI og de tillitsvalgte i styre og representantskap er involvert i en rekke ulike forskningsprogram. Vi kan nevne at tidligere instituttleder Fotland i april vil forsvare sin doktoravhandling i religionsvitenskap ved Universitetet i Bergen om afrikansk teologi, med utgangspunkt i den afrikanske teologen Kwame Bediako, at instituttleder Olsen er i ferd med å avslutte sin doktoravhandling om den norske teologen og misjonæren Karl Ludvig Reichelts kontekstualiseringsprogram, og at styrets leder professor Tormod Engelsenvik leder et internasjonalt forskningsprosjekt om misjonal ekklesiologi.

Misjonsfaglige nettverk

Egede Instituttet deltok i missiologiske fagdager 18. februar 2004 om "Kristendom og buddhisme" med Dr. Kang Tan San, Malaysia, og 2. september 2004 om "Misjonerende kirke" med Prof. Eddie Gibbs, USA.

Gjennom sin deltakelse i Nordisk Institutt for Misjonsforskning og Ekumenisk Forskning (NIME) var Instituttet medarrangør av et forskerseminar i Oslo i september 2004 om "Missional Religion - Missional Church". Professor Lisbeth Mikaelsson og Dr.theol. Tiina Ahonen var hovedforedragsholdere.

Egede Instituttet ble i 2003 medlem i Acta - biblioteket som arbeider med dokumentasjon av pinsebevegelsen og karismatiske bevegelser. Biblioteket er lokalisert i menigheten Filadelfias lokaler i St. Olavs gate i Oslo.

Gjennom et tett samarbeid med misjonsorganisasjonen Areopagos er det utviklet kontakter med Kina, både ved at Egede Instituttet gjennom NIME deltok i en større konsultasjon om religion og religionsforskning i Kina med representanter for akademiske miljøer i Kina og Norden som ble avholdt i Nord-Finland i august 2003, og ved at det skjer et direkte kontakt- og undervisningsarbeid i forhold til kirkelige og akademiske institusjoner i Kina.

Internett

Egede Instituttet har i de siste år hatt egne hjemmesider på internett. Sidene har vært knyttet til Den norske kirkes hjemmesider. Imidlertid sikret EI i 2002 sitt eget domene, egede.no, for å kunne etablere sitt eget nettsted uavhengig av kirken.no. Personalsituasjonen har gjort at det i 2004 ikke ble gjort så mye som ønskelig for å bygge hjemmesiden videre ut.

Foreløpig legges hovedvekten på informasjon om nyreligiøsitet, i første rekke faktaopplysninger om nyreligiøse bevegelser, ord, fenomener, personer og artikkelstoff med ulike temaer og vinklinger. Vi vil videre utvikle egne sider for bibliotek og misjonsforskning. Målet er at gjennom hjemmesiden kan biblioteket presentere ny og aktuell litteratur, samt annen informasjon innen vårt fagområde på en måte som lett når frem til dem som søker på nettet.

Instituttet yter også service overfor bl.a. presse, institusjoner og privatpersoner som ønsker informasjon om misjon, eller har spørsmål og kommentarer om religion og nyreligiøsitet.

Biblioteket

Egede Instituttets bibliotek driver kunnskapsformidling gjennom dokumentasjons-, referanse- og informasjonsinnhenting fra egne samlinger og fra bibliotek i Norge og internasjonalt.

Instituttets bibliotek representerer en viktig kilde til kunnskap for studenter, forskere og andre interesserte.

Instituttets bibliotek er samlokalisert med Det teologiske Menighetsfakultets bibliotek. Nytt læringsressurscenter ved MF ble åpnet høsten 2003 etter en periode med ombygging og rehabilitering. Instituttets bibliotek er ved dette blitt en del av MFs Læringsressurscenter.

Bok- og tidsskriftsamlingen er lagt inn i BIBSYS - biblioteksystemet som benyttes av alle norske universitetsbibliotek, Nasjonalbiblioteket, de fleste høyskoler og fagbibliotek.

Inger Johanne Gillebo var bibliotekleder i 60 % stilling med ansvar for bibliotekdrift innen EIs hovedsatsningsområder inntil samarbeidsavtale mellom Egede Instituttet og Det teologiske Menighetsfakultet trådte i kraft 01.04.2004. Inntil ny instituttleder begynte i stillingen august 2004, hadde hun i tillegg ansvar for noen av hans funksjoner.

MFs bibliotek overtok 1. april 2004 ansvaret for å drifte Egede Instituttets bibliotek. MF overtok samtidig arbeidsgiveransvaret for Inger Johanne Gillebo i en 50 % stilling. Inger Johanne Gillebo er Instituttets kontaktperson i biblioteket.

Det var viktig etter avtaleinngåelsen å samordne innkjøps- og periodikarutiner for å oppnå størst mulig rasjonaliseringseffekt. Bøker og tidsskrifter blir behandlet i BIBSYS samtidig og på samme måte, uavhengig om de tilhører Egede Instituttet eller MF. Arbeidet med å overføre tidsskriftabonnementene til Swets (tidsskriftagent) og gjøre nettutgaver tilgjengelig, var påbegynt i vårsemesteret og fortsatte utover høsten.

Det ble ikke kjøpt inn bøker etter 1. april, da omlegging i betalingsrutiner hos agent førte til at tidsskriftene måtte betales både for 2004 og 2005. 119 gavebøker ble innlemmet. Dette var i hovedsak en gavesamling med bøker om Kina.

Det ble registrert 1241 utlån på Egede Instituttets bøker i 2004. Det er en oppgang på 17 % fra fjoråret.

Store mengder småskrifter og periodika har tidligere kun vært registrert på kort og oppbevart på lager. Arbeidet med å registrere dette materialet i BIBSYS ble påbegynt i 2004, og 1052 småskrifter og periodikatitler innlemmet i BIBSYS.

Total mengde bøker: 11.259 bind innen feltene missiologi, 3. verdens teologi, religions- og kulturmøtet og nyreligiøsitet.

Totalt antall tidsskrift: 345.52 løpende abonnement.

Tidsskriftsamlingen Egede Instituttet forvalter, er forholdsvis omfattende. En stor del av disse utgis i den tredje verden, og EI

er dermed en viktig ressurs når det gjelder å gi stemmer fra andre kontinent rom i en norsk kontekst.

Tilvekst av bøker i 2004: 121 bind, derav 119 gaver.

Totalt utlån: 1.241 titler, derav 398 fornyelser og 144 utlån fra magasin.

Antall aktive lånere: 1.369.

Antallet fjernlån utgjør en forholdsvis stor andel av det totale utlån. Det lar seg så langt ikke gjøre å skille dette ut fra Menighetsfakultetets totale fjernlån. Det samme er tilfelle med kopibestilling fra Els samlinger. Det har dessuten vært et betydelig antall elektroniske henvendelser, uten at dette kan tallfestes.

Praktikant fra Høgskolen i Oslo, Avdeling for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag, var i praksis ved biblioteket ved Det teologiske Menighetsfakultet og Egede Instituttets bibliotek i vårsemesteret 2004.

Norsk tidsskrift for misjon

Egede Instituttet har i 2004 utgitt fire nummer av Norsk tidsskrift for misjon (NOTM). Dette er det eneste vitenskapelige tidsskrift for misjon med referee i Norge. Tidsskriftet holder høy faglig standard og indekseres i flere utenlandske fagtidsskrift. En kan trygt si at NOTM er det viktigste organ for misjonsvitenskapelig publisering på norsk.

I 2004 inneholdt NOTM misjons- og religionsfaglige artikler av misjonshistorisk, misjonsteologisk og religionsvitenskapelig karakter, om kristen misjon og kulturelt mangfold, misjonærens person og tjeneste, misjon og bistand, om kontekstualisering i ulike kontekster, om misjonerende folkekirke og om kjønn og inkulturering i Afrika, for å nevne noen hovedområder. Dessuten inneholdt det lederartikler, rapporter, oversikter og bokanmeldelser.

En "refereeordning" for tidsskriftets artikler ble innført i 2002, og et større antall fagpersoner fungerer som "referees". Hensynet til kvalitetssikring av innholdet burde være vel ivaretatt.

Instituttet inngikk i 1999 en samarbeidsavtale med Tapir forlag om utgivelsen av NOTM. Tidsskriftets opplag er ca. 500. Antall abonnenter er ca. 350. Redaktørene er prof. dr. theol. Jan-Martin Berentsen ved Misjonshøgskolen, Stavanger (ansv.), og rådgiver Tore Laugerud.

Gjennom sitt medlemskap i NIME (Nordisk institutt for misjonsforskning og ekumenisk forskning) og IAMS (International

Association for Mission Studies), som begge i sin tid ble dannet med Egede Instituttet som en viktig modell og pådriver, holder Instituttet kontakt med flere internasjonale forskningsmiljøer. Gjennom NIME har Instituttet deltatt i internordiske forskningsprosjekter, da særlig bibliografi- og dokumentasjonsprosjektet *Missio Nordica*.

Øvrige aktiviteter

I tillegg til de skandinaviske og internasjonale faglige nettverk som er nevnt ovenfor, relaterer Egede Instituttet til hele bredden av norsk misjonsvirksomhet gjennom sitt medlemskap i Norsk Råd for Misjon og Evangelisering (NORME), arvtakeren etter Norsk Misjonsråd, og til andre kirkelige og frikirkelige aktører i nyreligiøsitetsarbeidet gjennom sin deltagelse i Kirkerådets Samrådsgruppe for nyreligiøsitet.

Samrådsgruppa er et nettverk av aktører innen det kirkelige nyreligiøsitetsarbeidet som på initiativ fra Kirkemøtet 1988 har kommet sammen for kontaktmøter i Kirkerådet. Gruppa var sterkt involvert i utformingen av betenkningen *Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid* til Kirkemøtet 1999 og fokuserer nå på oppfølgingen av kirkemøtesaken og nettverkets involvering i forhold til dette.

Instituttet samarbeider med NORME om et "Missiologisk forum" som ble nyetablert i 2003 etter å ha ligget nede et par år. Forumet vil fokusere på aktuelle problemstillinger innen misjon og religionsmøtet og arrangere regelmessige fagdager/seminarer med internasjonale og norske aktører.

Instituttet samarbeider med IKON i Danmark og unngår dermed unødig duplisering av arbeid.

Instituttets lokalisering til Menighetsfakultetet innebærer også et nært samarbeid med fakultetet, særlig innenfor fagene misjonsvitenskap og KRL (kristendom, religion og livssyn).

For øvrig deltar Instituttets ansatte og tillitsvalgte i flere sammenhenger hvor de erfaringer som oppnås og de kontaktnett som knyttes, vil kunne komme Instituttet til gode, selv om de ikke spesifikt deltar på vegne av Instituttet. Ansatte og tillitsvalgte deltar også med undervisning og veiledning i ulike sammenhenger. De tillitsvalgte innsats for Instituttet er basert på frivillighet og utgjør en stor faglig ressurs som ikke kan måles i penger.

Tidligere instituttleder Fotland har undervist innen religionsvitenskap og misjonsvitenskap på Menighetsfakultetet, Baptistenes

teologiske seminar og på et spesielt diakoniseminar om afrikansk religiøsitet. Instituttleder Olsen har vært gjesteforeleser ved Misjonshøgskolen og har undervist i lærerutdanning ved Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Bodø.

Sluttord

Som et frittstående, økumenisk institutt er Egede Instituttet ikke bundet opp til bestemte kirkelige interesser og behov. Instituttet fungerer som en paraplyorganisasjon for de missiologiske miljøer i Norge og fremmer kontakt, samordning og konkrete samarbeidstiltak.

Med sin utadvendte profil tjener Instituttet samtidig samfunnet med forskning og informasjon om et felt av stor betydning både nasjonalt og internasjonalt, og fremmer kontakt og samarbeid mellom fakultetenes og de kirkelige missiologiske fagmiljøene på den ene side og de allmenne forskningsmiljøene på den andre.

Styret vil takke de ansatte og alle som har gjort en innsats for Egede Instituttet i 2004 og håper at engasjementet vil fortsette inn i fremtiden og tilføre Instituttet nye ressurser og visjoner.

Egede Instituttets virksomhet anses ikke å forurense det ytre miljø.

Rolv Olsen
instituttleder

Tormod Engelsviken
styreleder

Ernst Harbakk
nestleder

Notto Reidar Thelle

Egil Grandhagen

Inger Marit Nygård

Grethe Raddum

Kjell Olav Sannes